

Trøndelag
fylkeskommune

KLIMABUDSJETT
NOEN ERFARINGER
TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE

KLIMABUDSJETT - TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE

Allerede i Fellesnemda 2016 ble det vedtatt at vi skal ha klimabudsjett

- Virkning fom. 2018 (første år for Trøndelag fylkeskommune).
- Utslipp og miljøpåvirkninger fra egen virksomhet og tjenesteproduksjon.
- Integrrert del av budsjett og økonomiplan og rapportering.
- Vedtak uten konkrete mål for reduksjon (% eller tonn CO₂).
 - Vi hadde (og har enda ikke) klimaplan for samlet Trøndelag.

Fellesnemda 2017 utvidet målsettingen

- Målsettinger for direkte og indirekte utslipp.
- Målsettinger for Trøndelag fylkeskommune og Trøndelag.
 - Kan klimabudsjettet også gjelde utenfor egen virksomhet?

HVOR FINNER MAN KLIMABUDSJETTET?

Klimabudsjett i fylkeskommunens saksdokumenter:

<https://www.trondelagfylke.no/politikk/Moter/moter-og-saksdokumenter/>

<https://opengov.360online.com/Meetings/trfkprod/Meetings/Details/204421>

<https://opengov.360online.com/Meetings/trfkprod/Meetings/Details/204421?agendaItemId=202986>

- Klimabudsjett side 32-37

ØKONOMIPLAN 2019 - 2022

Med budsjett 2019 - Fylkesrådmannens forslag

UTGANGSPUNKTET

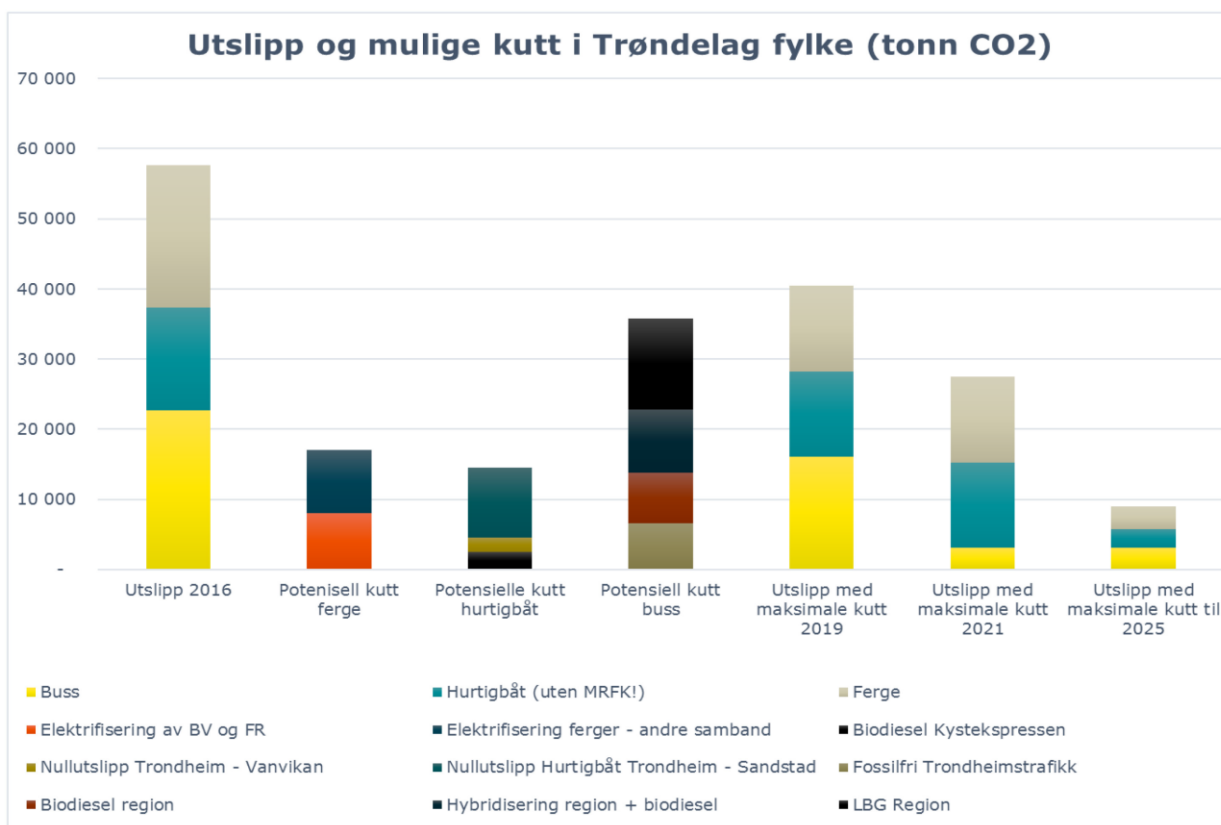

- Klimamålsetning for Nord-Trøndelag fylkeskommune (fra 2015)
 - 30 % reduksjon i utslipp fra egen virksomhet (eksl. samferdsel) i 2020, sammenlignet med 2007
 - Effektivt kollektivtilbud, miljø- og klimavennlig materialbruk og teknologi
- Klimamålsetning for Sør-Trøndelag fylkeskommune (fra 2016)
 - 50 % reduksjon i utslipp fra egen virksomhet (inkl. samferdsel) i 2020, sammenlignet med 2009
 - Miljøsertifisering av hele virksomheten (miljøfyrtårn)
- Nord og sør kom ikke i mål før sammenslåingen i 2018
- Ingen tallfesting av klimamål for Trøndelag fylkeskommune i første klimabudsjettet. Men presentasjon av tiltak som vi ønsket å gjennomføre.

ØKONOMIPLAN 2018-2021, FT-SAK 61/17 DESEMBER 2017

- Samferdsel – ny teknologi

- Eiendom (videregående skoler, fylkeshusene, tannklinikker)
 - Klimavennlige nybygg (materialvalg, lavt energibehov)
 - Redusert energiforbruk per kvadratmeter (148 kWh til 143 kWh)
 - Utfasing av olje- og gassfyring (500 tonn CO2)
- Øvrig fylkeskommunal virksomhet
 - Reisepolicy (vedtas etter valg 2019)
 - Miljøsertifisering av alle enheter
 - Trøndersk klimamesterskap
 - Grønne innkjøp (innkjøpsstrategi vedtatt i 2018)

MER FRA ØKONOMIPLAN 2018-2021, FT-SAK 61/17, DESEMBER 2017

- *Politisk vedtak*
 - *Fylkeskommunen som pådriver for miljøvennlig fiskeoppdrett, økologisk og lokalprodusert mat i egen virksomhet, kunstgressbaner uten spredning av gummigranulat.*
 - Uklar relevans til tekst i klimabudsjettet og egen virksomhet.

KLIMABUDSJETT I ØKONOMIPLAN 2019-2022 (FT-SAK, 179/18, DESEMBER 2018)

Utfordringsdokumentet til økonomiplan (FT-sak 119/18 – juni 2018)

- *Opptak og binding av klimagasser, produksjon av ren energi en del av klimastrategi, planer og budsjett*

Økonomiplan 2019-2022 (FT-sak 179/18- desember 2018)

- Klimabudsjett 2019-2022 har konkrete målsettinger for samferdsel (kollektivtrafikk) og eiendom
- Usikker klimaeffekt av energisparing elektrisitet i Norge og Trøndelag – 7 gram CO₂ per kWh (norsk vannkraft), 48 gram CO₂ (norsk elektrisitetsforbruk), 290 gram CO₂ (europeisk kraftproduksjon).
 - Miljødirektoratet anbefaler å beregne 0 utslipp fra el.
 - ZEB (zero emission buildings) beregner 290 g fra el (EU-mix).

KLIMABUDSJETT 2019-2022

Samferdsel – buss, ferje og hurtigbåt:

- CO2-utslipp fra buss 23 000 tonn i 2017/18 – ned til 17-19 000 tonn i 2019 og 7 000–14 000 tonn i 2021. Nye bussanbud fra 2019 (Trondheim) og 2021 (distriktene) med biogass/biodiesel/elektrisk drift.
- CO2-utslipp fra ferje 20 000 tonn i 2017/18 – ned til 10 000 i årene etterpå. Brekstad-Valset og Flakk-Rørvik er elektrifisert fra og med 2019. Mer elektrifisering fra og med 2023?
- CO2-utslipp fra hurtigbåt 14 000 tonn i 2017/18. Ingen endringer i økonomiplanperioden. Men fylkeskommunen er deltager i prosjektet *Fremtidens hurtigbåt*.
- CO2-utslipp i økonomiplanperioden (samferdsel):

	2017/18	2019	2020	2021	2022
Buss	22 600	17 000 -19 000	17 000 – 19 000	7 000 – 14 000	7 000 – 14 000
Ferje	20 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Hurtigbåt	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000
Sum	56 700	41 000 – 43 000	31 000 – 38 000	31 000 – 38 000	31 000 – 38 000

KLIMABUDSJETT 2019-2022, FORTSATT...

Eiendom:

- Redusert miljøbelastning fra byggeplass og materialbruk med 50 % i alle større byggeprosjekt i 2025, sammenlignet med 2015.
- Redusert energibruk fra 58 GWh til 40 GWh innen utgangen av 2022 (7 % årlig reduksjon)
- Redusert energibruk gir indirekte reduserte CO2-utslipp. CO2-reduksjonen avhenger av sammenheng mellom kWh og CO2 (7, 48, 290 gram CO2)

- Heimdal vgs som eksempel. Nullutslippsbygg, med 1/5 av forbruket til sammenlignbare skolebygg.

KLIMABUDSJETT 2019-2022, FORTSATT

Øvrig virksomhet:

- Innkjøp og anskaffelser: Anskaffelsesstrategien ble vedtatt av fylkestinget i 2018 (FT-sak 24/18). Handlingsplan med miljøkriterier under utarbeidelse.
- Reisepolicy, utkast V 2018 – revideres til politisk behandling for det nye fylkestinget (inkluderer også folkevalgtes reiser).
- Videregående opplæring, pedagogiske ressurser om klima og miljø, Trøndersk klimamesterskap. Sak i Fylkesutvalget om skole og klima ([HU 3.4.19, sak 22/19](#)).
- Mære landbruksskole, Nasjonal senter for klimatiltak i landbruket (utover fylkeskommunens egne utslipp).
- *Fylkestinget ber rådmannen komme tilbake med en sak om opprettelse av et klimaskogfond. Da vei uansett metode eller materialvalg vil bidra negativt til klimaregnskapet vil et klimaskogfond for vei med formål å binde CO2 og lagre karbon i skog tilsvarende det man årlig slipper ut gjennom egen virksomhet på vei kunne bidra positivt.*
- *Støtteordning for etablering av hurtigladere i kommunene.*

- Kort omtale av klimabudsjett 2018-2022 og framdrift på tiltak
- Klimabudsjett 2019-2022 ble ikke omtalt i driftsrapport 1 2019 (Klimabudsjett 2018-2021 ble heller ikke omtalt i driftsrapport 1 og 2 2018). Forbedringspotensiale!

Klimabudsjett 2020-2023 (Utfordringsdokumentet til økonomiplan (FT-sak 78/19))

- *Klimabudsjettet for neste økonomiplanperiode skal inneholde forslag til årlige rammer for kutt i klimagassutslipp for årene 2020-2023. Tiltakene plasseres hos en ansvarlig enhet som rapporterer status på tiltakene kvartalsvis. Rådmannen bes om å komme med forslag til offensive mål for kutt i klimagassutslipp for Trøndelag og Trøndelag fylkeskommunes virksomhet. Årlige klimagassutslipp i Trøndelag rapporteres til fylkesutvalget når beregninger for dette er klare.*

KLIMABUDSJETT – INNHOLD OG AVGRENŚING - KLIMAMATRISE

Fylkeskommune (Trøndelag)	Oppvarming (fylkeskommunal eiendom) Veitrafikk (Kollektivtrafikk og tjenesteproduksjon) Sjøfart (ferje og hurtigbåt)	?	Oppvarming (el) Veitrafikk (el) Sjøfart (el) Kjøp varer/tjenester Regional planlegging
Privat og offentlig sektor	Industri, olje og gass Energiforsyning Oppvarming Veitrafikk Sjøfart Luftfart Annen mobil forbrenning Jordbruk Avfall og avløp	773 691 119 397 50 137 497 967 287 623 37 771 214 958 742 254 81 413	Øvrig offentlig og privat forbruk
Sum utslipp	Per innbygger: 6.1 tonn	2 805 215	

**Hvor mye av utslipp i Trøndelag er utslipp fra fylkeskommunal virksomhet?
Bør fylkeskommunens klimabudsjett omhandle noen utslipp fra privat sektor, stat og fylke?
Bør fylkeskommunens klimabudsjett omhandle noen indirekte utslipp?**

Hva gjør andre fylkeskommuner

KLIMABUDSJETT – INNHOLD OG AVGRENŚING – KLIMAMATRISE

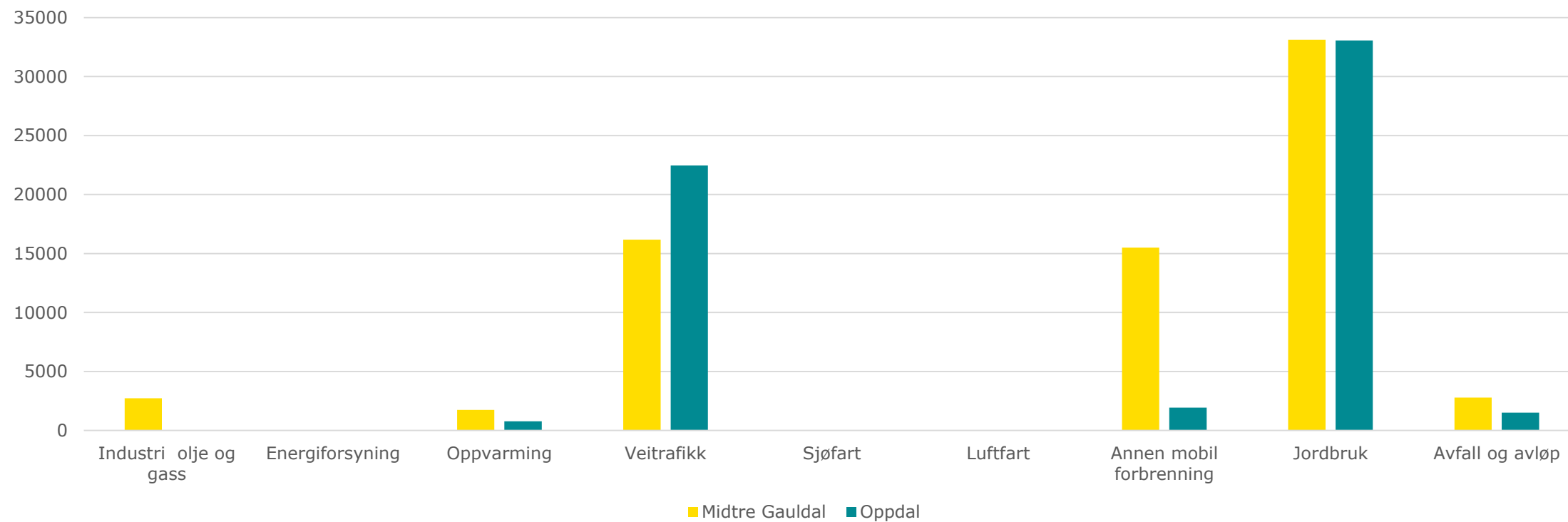

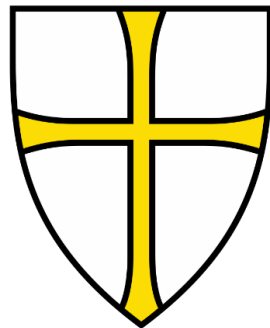
	Direkte utslipp (CO2-ekv)	Tonn CO2	Indirekte utslipp
Kommune (f.eks. Midtre Gauldal)	Oppvarming (komm. eiendom) Veitrafikk (tjenesteproduksjon) Avfall og avløp Kommunal næringsvirksomhet	?	Oppvarming (el) Veitrafikk (el) Kjøp varer/tjenester Arealforvaltning
Privat og offentlig sektor	Industri, olje og gass Energiforsyning Oppvarming Veitrafikk Sjøfart og luftfart Annen mobil forbrenning Jordbruk Avfall og avløp	2 738 0 1 742 16 178 0 15 506 33 114 2 789	Øvrig offentlig og privat forbruk
Sum utslipp	Per innbygger: 11,4 tonn	72 068	
<p>Hvor mye av utslipp i kommunen er utslipp fra kommunal virksomhet? Bør kommunens klimabudsjett omhandle noen utslipp fra privat sektor, stat og fylke? Bør kommunens klimabudsjett omhandle noen indirekte utslipp?</p> <p>Hva gjør andre kommuner?</p>			

KLIMABUDSJETT – MIDTRE GAULDAL OG OPPDAL

CO2-utslipp Midtre Gauldal og Oppdal

Trøndelag fylkeskommune

trondelagfylke.no | fb.com/trondelagfylke